

PULA INVUULA

Fetlha poelo e e siameng mo peeletsong ya gago

GO DIRA MO MASIMONG LE GO NTSHETSA SETŠHABA DIJO KE TIRO LE TSHWANELO YA RONA JAAKA BALEMIRUI. FELA LE GALE, GO SUGA MMU GA GO BONOLO – GO BATLA MAIKATLAPELO.

Nngwe ya dintlha tsa botlhokwa thata mo ntshokunong ya dithoro ke teponako ya ditiro tsa tshugommu tsotlhe – bogolosegolo mo dikgaolong tsa pula ya selemo, koo dijjwalo tsotlhe tsa selemo di ntshiwang teng (mmidi, mabele, sonobolomo le matonkomane) ka gale go na le nako tota ya ditiro tse le ka nna tshugo ya motheo ya ntlha kgotsa paakanyo ya boalopeo, kgotsa jwalo, kgotsa kgatsho).

Mo dikgaolong tse dintsi tiro e simolola ka tlhoafalo fela fa dipula tsa ntlha di sena go na (le mororo ka nako e go repa le go lema go tshwanetse ga bo go weditse). Teponako ya dijjwalo e tloga e le ya botlhokwa go gaisa tsotlhe – fa o ka jwala thari thata, ga o kitla o bona dijjwalo.

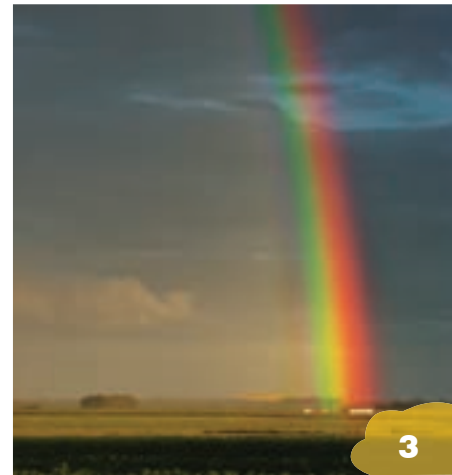
O tshwanetse wa bo o lemogile gore terekere e nngwe le e nngwe e na le kelo ya kW (gale e kwalwa mo terekere) – se ke selekanyo sa maatla a terekere.

Ga se gantsi go kgonegang go itse gore go batlega maatla a terekere a kana kang mo polaseng. Mo maitlhomong a tiro ya rona, re dumela gore go babalesegile gore o tlhoka ½ kW (0,5 kW) mo heketareng nngwe le nngwe e o e jwalang. Se se raya gore fa o na le terekere ya 60kW o na le maatla a terekere a a lekaneng go kgona diheketara tse 120 (mo ditlheng tse dintsi. Go dirisa terekere go a tura mme o tlhoka go e dirisa ka bottlalo. Ka jalo go botlhokwa go nyalantsha sediriso le terekere. Fa terekere e goga sediriso se sennye thata ga o ne o kgona go dira tiro ka nako, fela gape ka fa go le lengwe, fa o goga sediriso se segolo go fetisa, o tlaa senya terekere le go sa direng tiro e e duleng mabogo. Nyalantsho ya terekere le sediriso e masisi.

Kgatišopaka ya Grain SA ya batšweletši ba ba hlabologago

BALA KA GARE:

- 3** > Tokafatso ya tsamaiso ya ntshokuno ya gago
- 9** > Polantere e e siameng e botlhokwa mo ntshokunong ya dijjwalo
- 11** > Go tsamaisa lenaneotsamaiso la ntshokuno le le atlegileng

3

6

Mme Jane a re...

Tshimologo ya setlha sa selemo e ntse bo-
kete thata le go oma. Masimo ga a kgona go
baakanngwa ka nako mme mo dikgaolong tse dintsi
jwalo e ntse thari. Dikgang tse di monate le gale e
ntse gore ditlhotlwa di dintle – mme le gona bale-
mirui ke bagwebi ba ba batlang go dira dipoelo. Le
mororo dipoloko tsa mmidi di le kwa tlase go gaisa,
re ka ipela re le balemirui le go bolega gore re dira
tshwaelo e e boitshegang mo nageng ya rona – re
tshwanetse go lepalepana le mathata otlhe a a re
tlhagelang gore setšhaba sa rona se bone dijo.

Go buiwa go le gontsi thata ka dintlha tsa le-
fatshe. Mo go direng le balemirui ba ba tlabologang
dingwaga di le dintsi, re itemogetse gore go bona
lefatshe ke karolwana e nnye fela ya se se feletseng
– go nna molemirui ke go feta go nna le lefatshe.
Bontsi jwa batho bo na le lefatshe – bontsi jwa lona
ke lefatshe la morafe, fa bangwe ba hira lefatshe la
poraelete, kgotsa la motlhakanelwa.

Fela fa o setse o na le lefatshe, dintlha tse din-
gwe jaanong di tlhoka tlhokomelo. Ditsenyegelo
tsa diterekere le didiriso di kwa godimo. Gore o
kgone go bereka diheketara tse 100 ka nonofo, o
tlaa tlhoka tirisometšhine ya boleng jo bo ka nnang
R600 000 (terekere, ripara, khalebereitha, polantere
le sekgatshi). Ano ke madi a a boitshegang, mme re
lemoga gore batho ba bantsi gab a kgone go fithelela
tirisometšhine. Ntlha e nngwe key a ditsenngwateng
tsa ntshokuno. Go ja go feta R5 000 ka heketara go
jwala sejwalo, ka tolamo – go jwala diheketara tse
100 tse re di umakileng, molemi o tshwanela go batla
R500 000. Jaanong o beeditse go feta R1 100 000
– go feta milione wa diranta.

Kgwetho mo ntšhwafatsong ke se – re ya go
thusa jang balemirui go tsena mo ntshokunong e
e tletseng e e kwa godimo ya seikonomi? Lefatshe
lotlhe le re nang le lona le tshwanetse go tsena mo
ntshokunong gonne baagi ba lefatshe ba gola letsat-
si le letsatsi mme mongwe le mongwe o tshwanetse
go ja – dijo tse di tlamelwang ke balemirui lefatshe
ka bophara.

Fetlha poelo e e siameng mo peeletsong ya gago

Go na le balemirui ba bantsi ba ba nang fela le lefatshe le lennye. Re dumela gore diheketara
tse 100 ke jona bogolo jwa lefatshe jo bo reng o ka nna le terekere ya gago le didiriso tsa
gago. Mo diheketareng tse 100 o tlaa tlhoka tse di latelang (jaaka sekao):

Terekere ya 60 kW	R350 000 (e ntšhwa)
Ripara ya dithaene tse 3	R50 000 (e dirisitsweng)
Dese ya offset	R50 000 (e dirisitsweng)
Khalethibeitha (boaloopo)	R40 000 (e dirisitsweng)
Polantere ya mela e 4	R70 000 (e dirisitsweng)
Sekgatshi sa Boom	R35 000 (se sentšhwa)
Gotlhe	R595 000

Fa o dira kwa tlase ga diheketara tse 100, motlhaope o ka dirisana le balemi ba bangwe ba
sekae ka koporasi le go arogana didiriso go rurifatsa peeletso e.

Jaaka o ka bona fa godimo, peeletso mo terekereing le didiriso e batla e nna R600 000.
Ditsenngwateng tsa dijwalo di ka nna R5 000 ka heketara – se le sona se fithelela R500 000
ya ditsenngwateng tsa ntshokuno. Lefatshe le lona le na le boleng – o ka tswa o le rekile,
kgotsa ole hirile, kgotsa o na le PTO. Fela ka puisano a re re o duela R500 ka heketara ya
khiri ya lefatshe se jaanong se raya R50 000 ya tlaeletso.

Diterekere le metšhine	R595 000
Ditsenngwateng tsa ntshokuno	R500 000
Khiri ya lefatshe	R50 000
Gotlhe	R1 145 000

Ka R2 000 ka tono ya mmidi o tlaa tshwanela go bona palogare ya 2,75 ya ditono ka heketara
fela gore o boelwe ke ditsenyegelo tsa ditsenngwateng le madi a khiri. Go masisi thata gore
fa o batla go dira temo, o tshwanetse go nna mo polaseng letsatsi le letsatsi o tlhokometse
peeletso e e boitshegang.

Peeletso e a boitshega ka jalo go botlhokwa thata gore o dire temothuo sentle – dira dilo
tse di siameng ka nako e e siameng, o dirisa didiriso tse di siameng le peo le monontsha tse
di siameng. Ke gona fela o tlaa kgona go fetlha poelo e e siameng mo peeletsong ya gago!

JANE MCPHERSON, MOTSAMAI SALENANEO WA
LENANEOTHABOLOLO LA BANTSHAKUNO LA GRAIN SA

Tokafatso ya tsamaiso ya ntshokuno ya gago

MO DIKGANNYANENG TSE DI FETILENG KGOPOLLO YA TSAMAISO YA POLASE E BUISANETSWA GAMMOGO LE KGWETLHO YA SEMATLOLE YA TSAMAISO. GO TLOGA GO ITSHUPA SENTLE GORE KGWEBO E TLHOKA GO DIRA DIPOELO TSE DI ITSHEGELEDITSENG MO NAKONG E E BONALANG. SE SE KA DIRWA FELA KA GO TOKAFATSA TSAMAISO YA GAGO, FOO TSAMAISO E TSENYELETSANG TOGAMAANO, THULAGANYO, TIRAGATSO LE TAULO.

Mo dikgannyaneng tse di tlang dipuisano di tlaa tsepama mo ditseleng tsa go tokafatsa tsamaiso ya dikgaolo tse di farologaneng tse di tshwanetseng go tsamaisiwa mo polaseng jaaka ntshokuno, thekiso, matlole, theko, metswedi thuso ya batho, dithoto le setoko le tse dingwe.

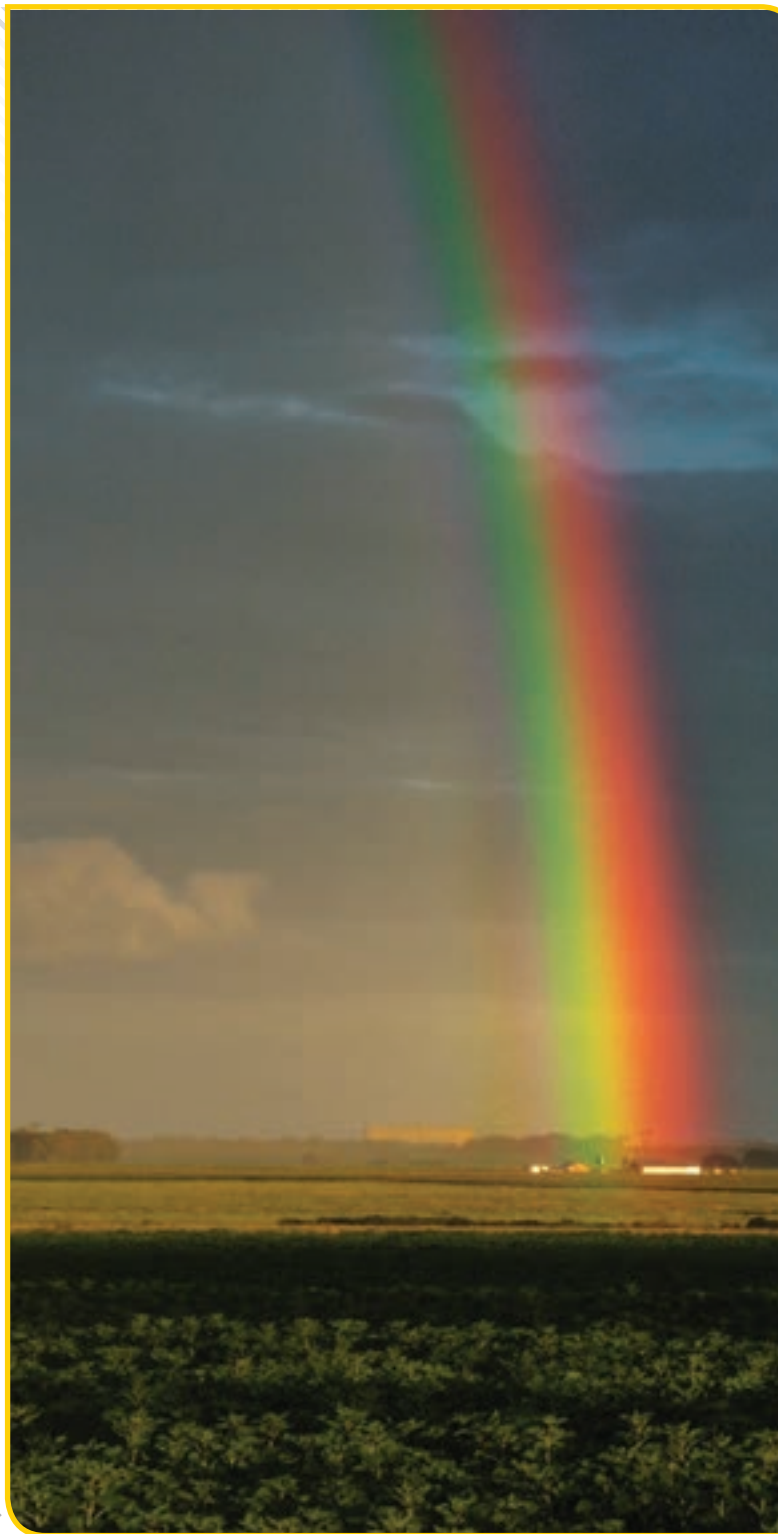
Kgwebho ya temothuo ke go ntsha dikuno tse batho ba di tlhokang ka poelo ka go kopanya le go fetolela dintlha tsa ntshokuno tse nne, e leng lefatshe, khepetelele, badiri le tsamaiso, mo dikunong tse di mola jaaka dijo/kgotsa faeba. Sekao sa se ke kopanyo ya lefatshe, peo, monontsha, disele, metsi, dikhemikale, furu, melemo, badiri, dipalangwa, metšhine le didiriso go ntsha korong, outsu, mmidi, nama boboa, mae, boboa jwa podi le tse dingwe. Go tswela go nna le poelo e e itshegeleditseng, montshakuno jaaka motsamaisi wa ntshokuno, o tshwanetse pele, ka nako eo le morago ga modiko wa ntshokuno, a akanye ka gale ka:

- Ke ya go ntshang? A e seng gore ke ntshe dikuno tse dingwe?
- Ke ya go ntsha jang? Ke ka tokafatsa jang tirego ya ntshokuno ya me?
- Ke ntshe go le kana kang? Mmaraka o batla eng?

Go ntshiwa eng?

Tlhopho ya kgwebho kgotsa go feta e le nngwe, e e ka akarediwa mo kgwebong ya temothuo, e tlhotlhelediwa ke dintlha di le dintsi. Ka kakaretso tse di latelang di ka nna dintlha tse di tlhotlheletsang tlhopho ya kgwebho:

- Dithoto tsa montshakuno – dira temothuo ka se o se ratang.
- Dikgono tsa tsamaiso le maitemogelo le dipharologantsho tsa botho tsa montshakuno.
- Maikutlo a montshakuno ka riseke le ketsaetsego – dikgwebho tsa lo-ruo gantsi di riseke e potlana.
- Dikakanyetso tsa setlelaemete – fa o akanya ka ntshokuno ya di-jwalo, pula ke yona seakanyetso se segolo.
- Kagego ya mmu – a mmu o siametse merogo kgotsa di-jwalo tse dingwe?
- Dikagego tsa popegolefatshe – dikgaolo tsa makgabana di lekanyetsa ntshokuno ya di-jwalo dingwe.
- Mothamo le boleng jwa metsi a nosetso a a teng, a bodirelo jwa tirego, a kgwebho e e kgethegileng jaaka bogamelo (*diary*).
- Mafaratlhatlha a selegae mo polaseng – gongwe go na le setoro mo polaseng se se ka fetolelwang boruakoko jwa nama.

Tokafatso ya tsamaiso ya ntshokuno ya gago

- Mafaratlhatlha a kgaolo jaaka ditsela, motlakase, tlhaeletsano, a a ka amang ditshenyegelo tsa ditsenngwateng bosula.
- Ditšhono mo mafelong a marekisetso (mebaraka e megolo, thom-elontle).
- Bogone jwa badiri le seemo sa katiso – ka dinako dingwe o tlaa tlhoka badiredi ba bokgoni jo bo rileng.
- Bogone jwa ditsenngwateng le ditirelo – ditsenngwateng le ditirelo tse di bonwang botlhofo di fokotsa ditshenyegelo.
- Bogone le/kgotsa phithhelelo ya khepetlele – a khepetlele e e tlhokegang e gona. Thuokolobe, jaaka sekao, e tlhoka setsenngwateng sa khepetlele se se kwa godimo.
- Seemo sa madi a seatleng – dikgwebo dingwe di siame mabapi le kelelo ya madi a a seatleng jaaka bogamelo.
- Ditšhono tse di ka tlhagang – morafe o o agileng gaufi o ka nna le ditlhoko tse di rileng, jaaka merogo kgotsa nama.
- Kgolagano magareng ga dikgwebo – dikgwebo dingwe di gaisanela badiri, metšhine le khepetlele, fa dingwe di tsamaelana.
- Tlhaolego le mefutafuta – mefutafuta jaaka ntlhatheo gantsi e riseke e kwa tlase fela tlhokomela gore o se atologela mo dikgwebong tse dintsi.
- Ditlhabololo tsa setegenoloji tse di ka bulang dikgonego tse dintšhwa. Dintlha tse di umakilweng nngwe le nngwe e na le dikemo tse di farologaneng tsa botlhokwa mo tlhophong ya dikgwebo tse o ka tlhophang go gweba ka tsona mo temothuong.

Go ntshiwa go le kana kang?

Go a kgonega go sekaseka le go araba potso e e bothekeniki thata. Fela le gale dintlhakaelo tse di kgethegileng tsa polase: bogolo jwa polase, mmu, tlelaemete, metsi, badiri le dithoto tse dingwe tse di gone, di setse di tlamela ka karabo ya potso dingwe tse di gone, di setse di tlamela ka karabo ya potso e. Go botlhokwa thata gore o se ke wa lebala mmaraka mme kanoko ya mmaraka e botlhokwa thata mo go arabeng potso e: a ke na le mmaraka wa dikuno tsa me? E ke potso e e masisi! Se ntshe kuno epe fa o se na mmaraka wa yona.

Go ntshiwa jang?

Gore go ntshiwa jang go tsamaelana le dintlha tsa setegeniki tsa gore go ntshiwa jang mmidi, korong, thuokoko tsa nama, dinamane tsa mafusediwa, go ntsha boboa, le tse dingwe.

Fa o setse o sweditse gore o ya go ntsha eng, kgwetlho ke go ntsha jalo ngwaga le ngwaga ka tsela e e leng gore dipelo tse di itshegeleditseng di tlaa tswelela. Se se ka fitlhelwa jang? O tshwanetse go tokafatsa tsamaiso ya gago – togamaano, thulaganyo, tiragatso le taolo. Diphithelelo tse dintšhwa mo ditiregong tsa ntshokuno, thekenoloji le didiriso tse dintšhwa, mefutaepo e mentšhwa, ditlhabololo mo mebarakeng di tlhoka go elwa tlhoko gangwe le gape.

**TSHEDIMOSETSO E BONWE GO TSWA KAEDING YA
TSAMAIISO YA POLASE KA POELO KA MARIUS GREYLING**

***Go tsweletsa dipelo tse di itshegeleditseng go botlhokwa
go tokafatsa tsamaiso ya ntshokuno ya gago ngwaga le ngwaga.***

Dipeu tša Oli le Proteine

Go tlamela terekere ya gago

TEREKERE YA GAGO KGOTSA DITEREKERE TSA GAGO KE SENGWE SE LE SENGWE SA BOTLHOKWA THATA MO POLASENG YA GAGO – KWA NTLE GA TEREKERE TIRO YOTLHELELE YA GAGO E TLA BO E LEKANYEDITSWE KA TIRO E NYE E O KA E DIRANG KA BOWENA, KGOTSA O DIRISA MAATLAKGOGO A DIPHLOGOLO. TEREKERE GAPE LE YONA KE KAROLO E E TURU GO FETA YA SEDIRISO E O NANG NAYO MO POLASENG. KA JALO GO BOTLHOKWA THATA GORE O E TLHOKOMELE.

Go netefatsa tiriso ya seikonomi, e e botlalo le e e babalesegileng ya terekere, e tshwanetse go tlamela le go direlwa ka tolamo. Dipaakanyo tse di turang, konalo e e sa solofelwang, go tlamela le go nyalantsha terekere ka dikgaotso tse di kgethegileng.

Tlamelo ke go feta fela go “logetsa karolo e e lelang”. E akaretsa go logetsa karolo le pele e simolola go lela. Fa modirisi ka gale a emela gore go nne le bothata, terekere fa gautshwane e tlaa tlhola melato ya paakanyo e e turang. Ke sona se tlamelo fa gongwe e bidiwang tlamelo ya thibelo. O dirisa madi a mannye pele sengwe se robega – se se go bolokela molato wa paakanyo o mogolo, gammogo le nako e e ka senyegang. Gakologelwa gape gore nngwe ya dintlha tsa bothokwa thata mo ntshokunong ya dithoro ke go dira dilo ka nako. Fa terekere ya gago e robega ka nako e o e tlhokang, se se ka go jela thobo ya ngwaga.

Terekere nngwe le nngwe e ntšhwa e tla le kaedi ya modirisi. Bontsi jwa batho bo na le diterekere tse dikgologolo mme ga ba na dikaedi. Tsweetswee dira matsapa a go bona khophi ya kaedi ya terekere ya gago – beng ba bangwe ba ka tswa ba na le yona, kgotsa o botse diejente tsa terekere ka ba ka tswa ba ka kgona go go direla fothokhophi ya kaedi. Go tlhomamisa dikgaotso tsa tlamelo tse di kgethegileng, dirisa kaedi ya modiri ya motšhine, gammogo le mafelo a dintlha tsa tlamelo le ditaelo tsa tlamelo le dinyalantsho tsa tirelo. Diterekere tsothe di a farologana fela re tla buisanela dintlha tsa kakaretso di sekae. Ka gale ithute kaedi ya modirisi ka kelotlhoko le go tlhomamisa mofuta wa poeletso ya tlamelo e e kgethegileng e e tlhokegang.

Tlamelo ka kakaretso

Latela mekgwatiriso ya kakaretso le go tshola terekere e dira ka pabalesego.

Tshola motšhine o le phepa

Phepafatsa matlakala otlhe a kwa masimong, seretse le bomoto jwa kirisi le oli mo motšhineng, e ka nna mo tshimologong kgotsa bokhutlong jwa letsatsi. Se ga se fela mokgwatiriso o o babalesegileng o o siameng, o thusa gape le terekere go dira ka nonofo, go thibela kokoano ya bongola

Go tlamela terekere ya gago

jo bo ka rusing dikarolo tsa metale mme o thusa go fokotsa nako e e ka latlhegang kwa masimong ka dipaakanyo. Gakologelwa gape gore fa o phapafaditse terekere letsatsi le letsatsi, o tlaa lemoga ka bonako ditutlo tse dintšhwa le mathata a mangwe. Fa terekere e le leswe ga o ne o kgona go bona mathata a mašwa.

Netefatsa gore meburu, dikurufu, difemedi le dikarolo tsa metale wa šite di gagametse

Sefemedi se se repileng se ka roroma, sa ntsha modumo o o tenang le go ka tlhola tshenyego ya motšhine fa se ka wela mo tseleng ya dikarolo tse di tsamayang. Fa gongwe re bona diterekere di tsamaya di sa apara – difemedi tsoitlhe di tlositse. Difemedi tse di na le maikaelelo mme di sireletsa terekere – tsweetswee tlhokomela go tlhokomela go tshola terekere ya gago e le mo maemong a a siameng ka dikarolo le go di baya kwa setorong – dilo tse dintsi di latlhega ka tsela e.

Pele o dumisa tlhatlhoba terekere letsatsi le letsatsi

Tshekatsheko e khutshwane ya dikarolo tsoitlhe tsa terekere e thuso

go bona kgonagalo ya thetelelo ya motšhine le matlhotlhapelo a pabalesego.

Tshola direkoto tsa tlamelo

Tšhate e e sa reng sepe e e bontshang gore togetso le nyalantsho ya tirelo di dirilwe leng e ka thusa go netefatsa gore tlamelo yotlhe e e neng e tlhokega e dirilwe. Kaedi ya modirisi e atlanegisa dikgaotso tsa tirelo tse di kgethegileng ka diura tsa tiriso. Jaaka thuso go ya pele mo go direng tlamelo ka nako, diterekere tse dintsi di nale mmitara wa ura o o bontshang diura tsa tiriso.

Se sotle terekere

Togetso le nyalantsho e e lolameng, ga di mosola fa o sotla motšhine. Latela kaedi ya modirisi, se bolaise terekere morwalo, e dirise ka lebelo le le tshwanelang maemo a kwa masimong mme o efoqe tiriso mo maemong a a ka senyang terekere. Go a swabisa gore bakgweetsi ba bantsi ba tabogakake ka terekere jaaka e kete ke koloi – terekere e di-retswe go bereka mo masimong mme ga e a direlwa go tabogakaka mo ditseleng ka lebelo le le kwa godimo.

Tlamelo ya letsatsi le letsatsi

Si ba bantsi ba dumelang ka teng. Sekao: fa o ka retelewa go tšheka le go tlamela terekere letsatsi le letsatsi, go ka diragala tse di latelang:

1. Setlhatswamowa se ka thibana ka leswe, le go tlhola tiriso ya lookwane e e fetileng le tatlhegelo ya maatla.
2. Setlhatswamowa se ka phunyega maroba, le go letla leswe go tsena mo enjeneng, le go tlhola konalo e e sa solofelwang.
3. Selekanyo sa oli ya kerekheheise se ka nna kwa tlase thata, le go tlhola tshenyego e e boitshegang ya enjene ka ntsha ya tlhalelo ya togetso e e lekaneng.
4. Oli e e mo kerekheheiseng e ka nna leswe, le go tlhola konalo e e boitshegang mo dikarolong tsa enjene ka fa gare.
5. Thulaganyo ya tsidifato e ka latlhegelwa ke setsidifatsi sa yona, le go tlhola gore enjene e gotele go fetisa, se se ka dirang tshenyego e kgolo mo diberinnye, dipisetone le dibelofo.
6. Sejana sa magweregwe a lookwana se ka nna le kgakgathiba ya leswe le rusu, le go tlholela enjene go tsamaya bokoa kgotsa le gona go ema.
7. Dikarolo tse di repileng kgotsa di sa nyalantshiwang di ka retela go dira, tsa wa, kgotsa tsa senyega le go dira gore terekere e se babalesego go e dirisa.

Thibela konalo le tshenyego e e turang e ka go tsaya metsotso e se kae letsatsi lengwe le lengwe pele o dumisa terekere go dira tlamelo e e latelang mo terekere:

- Tšheka le go tlamela setlhatswamowa.
- Tlhola selekanyo sa oli ya kerekhe.
- Tšheka selekanyo sa seedi sa thulaganyo ya tsidifato.
- Logetsa ditogamaano tsa kirisi.
- Tšheka sejana sa magweregwe a lookwane.

TSHEDIMOSETSO E BONWE GO TSWA KHOSONG YA TLAMELO YA TEREKERE LE DIDIRISO TSA POLASE YA GRAIN SA

Tlameelo ya letsatsi le letsatsi ya terekere ya gago

MO KGANNYANENG E E MO TSEBENG YA 5, RE LEBILE TLAMELO YA KAKARETSO YA TEREKERE YA GAGO. KGANNYANA E E TLA LEBA DITIRO TSA TLAMELO YA LETSATSI LE LETSATSI TSE O TLHOKANG GO DI DIRA MO TEREKERENG YA GAGO KA BOTLALO.

Go tlamele sethatswamowa

Thulaganyo ya tlhatsomowa mo diterekeng tsa segompieno gantsi e dirwa ka sethatswapelo (*pre-cleaner*) le sethatswamowa (e ka nna bata ya oli kgotsa mohuta o o omileng).

Go tlamele sethatswapele

Tšheka sejana sa sethatswapele. Fa leswe le tletse go fitlha kwa moleng wa go tla, ntsha sejana mme o se kgarithhelele. Fa yuniti e na le "*pre-screener*", budula kgotsa o phimole dithole dingwe le dingwe kgotsa sere sengwe fela.

Go tlamele ditlatswamowa tsa bata ya oli

Latela ditsamaiso tse go tlamele sethatswamowa sa bata ya oli:

1. Repisa kopi ya oli le go e tlosa mo sethatswamoweng.
2. Tšheka boteng jwa matlakala a sesiti mo phaposaneng e e ka fa ntle ya kopi ya oli. Fa sesiti se kokotlegetse go fitlha fa mothalong wa katlanegiso kgotsa oli e sumegetsewe, tlhatswa kopi ya oli. Tshela oli e ntšhwa go ya ka dipeelo tse di mo kaeding ya modirisi.

Go tlamele sethatswamowa sa mohuta o o omileng

Gantsi sethatswamowa sa mohuta o o omileng ga se tloke tlamele ya letsatsi le letsatsi. Fela le gale se tshwanetse go tlohlwa letsatsi le letsatsi go bona dikgoreletsi kgotsa kgobokano ya lorole. Mehuta ya diyuniti tsa sethatswamowa sa mohuta o o omileng di akaretša:

1. Diyuniti tse di nang le sesupokgoreletsi

Fa lobone lwa sesupokgoreletsi sa mowa lo tuka, kgotsa sesupo sa semotšhine se bontsha kgoreletsi, elemente ya sethatswamowa e tshwanetse go phepafadiwa.

2. Diyuniti tse di nang le belofo e e itsamaisang go itlhotlhora lorole

Tlhatlhoa belofo ya rabara ya lorole. Tšhwetlelela nko ya rabara ya belofo go netefatsa gore e sa ntse e bulegile le go sa nngeng le bokgakga. Fa go tlokega phepafatsa belofo, le go emisetsa ka e nngwe fa e senyegile.

3. Diyuniti tse di se nang belofo e e itsamaisang go itlhotlhora lorole

Tlosa sekhurumelo sa lorole le go e tlhotlhora.

Go tloha selekano sa oli sa kerenkekheise

1. Tšheka selekano sa oli fela fa enjene e timile. Fa enjene e sena go ema, letlelela metsotso e se mekae gore oli e fologe mo paneng ya oli.
2. Somola "*dipstick*" mme o e phimole thata ka khai e e phepa. Jaanong somela "*dipstick*" gotlhelele le go e somola gape go tšheka selekano sa oli.
3. Leba matshwao a a kwa tlase le a kwa godimo, a a ka

bong a tshwailwe ka "*full*" "*add*" kgotsa "*safe*". Fa oli e le kwa tlase go fitlha mo letshwaong le le kwa tlase, tshela oli e e atlanegisiwang go tlatsa kerenkekheise go fitlha mo letshwaong le le kwa godimo mo "*dipstick*".

Go tšheka selekano sa setsidifatsi

Fa o tšheka selekano sa setsidifatsi, ema go fithelela themphereitšha ya setsidifatsi e le kwa tlase thata ga ntsha ya go bela pele o khurumolola sekhurumelo sa kgatelelo.

1. Repisa sekhurumelo sa radietha go fitlha kwa kगतong ya ntsha go fokotsa kgatelelo pele o tlosa sekhurumelo gotlhelele.
2. Selekano sa setsidifatsi se tshwanetse go nna 15 - 20 mm fa tlase ga molala wa tanka ya radietha, go ya fela ka thulaganyo. Se tlatse thulaganyo go photla. Thulaganyo ya tsidifatsi ka kgatelelo e tlhoka sebaka sa go buduloga ga setsidifatsi jaaka themphereitšha e oketsega.

Go logetsa ditomaganano tsa kirisi

Latela dikatlanegiso tse di thadiilweng fa tlase go naya dibering le dišafote botshelo jwa tlamele jo bo feletseng.

1. Logetsa dikarolo ka selogetsi se se atlanegisiwang. Kirisi ya ditirisodintsi e siametse ditiragatso tse dintsi.
2. Dirisa selogetsi se se phepa. Boloka dilogetsi mo diduting tse di phepa tse di tswalegang thata.
3. Phimola leswe le kirisi mo ditomaganong pele o tsenya sediriso sa go kirisa.
4. Tshwara sediriso sa go kirisa ka go tthamala le togamaano fa o ntse o pompa ka bonya. Somola sediriso sa go kirisa ka go se tsamaisetsa go le gonnye ntsha nngwe.
5. Se logetse dibering go feta selekanyo. Kirisi e e fetileng e ka dutlela kwa

Tlanelo ya letsatsi le letsatsi ya terekere ya gago

karolong tse dingwe – jaaka kwa lebantakgweetsong, dillaening tsa diboriki le dillaening tsa tlatšhe – le go di senya.

6. Se dirise kgatelelo e e feteletseng kgotsa selogetsi se se feteletseng mo diberinnye tse di nang le disili. Sili e ka thubega le go dutlisa kirisi le leswe le lorole go tsena mo diberinnye.
7. Mo maamong a a tsididi a bosa, logetsa kwa bokhutlong jwa letsatsi fa dibering di sale bothitho. Di tlaa amogela kirisi ka pelo e tshweu.
8. Logetsa metšhine go ya ka dipakagatso tse di atlanegisitsweng.

Go tšheka sejana sa magweregwere a lookwane

Tlathobela sejana sa magweregwere disiti tsa leswe, rusu le metsi, fa di le teng, tswala tlanelo ya lookwane mme o golole sejana sa magweregwere le go se phepafatsa.

Go tšheka dilwana tsele le tsele

1. Batla dikarolo tse di repileng kgotsa senyegileng, jaaka ditaodi tsa diboriki tse di dirang terekere gore e se babalesege go kgweetsa.
2. Netefatsa gore ditaodi tsotlhe di dira sentle. Tšheka diboriki, tlatšhe, molangwana wa "transmission-gearshift" le setimi.
3. Tlathobela ditutlo mo thulaganyong ya tsidifato ya enjene, thulaganyo ya togetso, thulaganyo ya lookwane le mo tikologong ya dillaemo le dikarolwana tsa haeteroliki. Tlathobela thulaganyo ya tsenyomowa go dutla.
4. Fa o tšheka ditutlo mo thulaganyong ya lookwane lwa disele kgotsa thulaganyo ya haeteroliki, dirisa semikana sa khateboto kgotsa logong. Dithulaganyo di mo kgatelelong e e kwa godimo mme tota ditutlo tse dinnye tse di sa bonaleng di ka nna le maatla a a lekaneng go tsenelela mo letlalong la gago kgotsa leitlong la gago.
5. Tšheka mabanta a kgweetso mo enjeneng ya gago go bona gore a a one-tse kgotsa senyegile. Tlathobela dihaere tshenyego kgotsa mowa o o kwa tlase.

Tlanelo le tirelo ya mokabagangwe

Diterekere di tlhoka go feta tlanelo ya letsatsi le letsatsi e e tlalosiwang. Badi-ri ba bantsi ba atlanegisa gore go dirwe ditsamaiso tsa tlanelo tsa tlaletso go ya ka dipakagatso tsa diura tse di rileng.

Fela le gale diterekere dingwe di ka dirisiwa fela diura di le 250 go ya 500 ka ngwaga. Ka jalo ditlanelo tsa ka ngwaga kgotsa tse pedi ka ngwaga di ka kopanngwa le dikgaotso tse dingwe le go dirwa ka nako e le nngwe tsotlhe.

Dikgaotso tsa tlanelo di ka kgobokana ka tatelano. Sekao: dira tlanelo ya diura dingwe le dingwe tse di lesome, mme gape le ka dikgaotso tsa tirelo tse 50, 100, 200, 600 le 1200. Dikgaotso tsa tirelo tse dingwe le tsona di a bokelana.

Tšhate ya sekao ya tlanelo ya mokabagangwe e bontshiwa fa tlase. Badi-ri ba ka atlanegisa dikgaotso tsa tlanelo tse di farologaneng tsa didiriso tsa bona. Gonne dikgaotso di ka farologanana go ya ka motšhe o o rileng, go ya le gore o dirisiwa jang, o se ke wa dirisetsa tšhate e tlanelo ya tota. Bo-emong jwa se, bona kaedi ya modirisi go bona dikatlanegiso tse di lolameng. Rekoto ya tlanelo e e dirilweng e ka tsholwa mo tšhateng e e tshwanang le e bontshiwang.

Sekao sa tšhate ya tlanelo ya mokabagangwe

Jaaka go tlhokega

1. Tšheka mowa le maemo a dihaere.

2. Nyalantsha diboriki.
3. Phepafatsa dithatswamowa mo sekhutlwaneng sa modirisi.
4. Gagamatsa meburu le diboutu tse di repileng (ka kgagamalo e e lola-meng).
5. Baakanya dikarolo dife le dife tse di onetseng kgotsa senyegileng.
6. Nyalantsha dipone tse dikgolo.

Diura tse 10 tsa tiriso dingwe le dingwe (ka letsatsi)

Bona dikgato tse di tlalosiwang pejana mo kgannyaneng e. (Tlanelo ya letsatsi ka letsatsi).

Diura tse 50 tsa tiriso dingwe le dingwe (ka beke)

1. Tšheka selekanyo sa eleketerolaete mo beteriing.
2. Tšheka selekanyo sa seedi mo thulaganyong ya haeteroliki.
3. Tšheka selekanyo sa selogetsi mo tereneng ya maatla.
4. Phepafatsa sethatswamowa sa mohuta o o omileng.
5. Phepafatsa sehemu sa krenkekheise.
6. Dira tlanelo ya diura tse 10.

Diura tse 100 tsa tiriso dingwe le dingwe (ka beke tse pedi)

1. Fetola oli ya krenkekheise le filelara.
2. Dira tlanelo ya diura tse 10 le 50.

Diura tse 250 tsa tiriso dingwe le dingwe (ka kgwedi)

1. Phepafatsa beterii.
2. Phepafatsa sejana sa magweregwere sa lookwane.
3. Nyalantsha letsogwana la tlatšhe.
4. Tšheka kgagamalo ya mabanta a kgweetso.
5. Logetsa bering ya tsamaiso ya tlatšhe.
6. Nyalantsha itaolo ya leotwanakweetso mo diterekereeng tsa leotwana le le tsamaisiwa.
7. Dira tlanelo ya diura tse 10 le 50.

Diura tse 500 tsa tiriso dingwe le dingwe (ka kgwedi tse pedi)

1. Tlanelo setatara le oletheneitha.
2. Emisetsa kgotsa phepafatsa difeletara tsa lookwane la disele.
3. Dira tlanelo ya diura tse 10, 50, 100 le 250.

Diura tse 1 000 tsa tiriso dingwe le dingwe (ka setlha kgotsa ka ngwaga)

1. Tlanelo sethatswamowa sa bata ya oli.
2. Minolosa le go tlatsa gape terena ya maatla ka selogetsi.
3. Minolosa le go tlatsa gape thulaganyo ya haeteroliki ka seedi sa haeteroliki.
4. Nyalantsha sebusisi (governor) sa enjene fa go atlanegisiwa ke modiri.
5. Phepafatsa le go tlatsa diberiing tsa maotwana a a kwa pele.
6. Minolosa, phepafatsa le go tlatsa gape thulaganyo ya tsidifato.
7. Tšheka dikarolwana tsa tekanyetsomowa.
8. Dira tlanelo ya diura tse 10, 50, 100, 250 le 500.

TSHEDIMOSETSO E BONWE GO TSWA KHOSONG YA
TLAMELO YA TEREKERE LE DIDIRISO TSA POLASE YA GRAIN SA

**Koketšo ye e kgethilwego ye, e kgonegile
ka thušo ya Trasete ya Tlhabollo ya Dipeu
tša Oli le Proteine.**

Polantere e e siameng e botlhokwa mo ntshokunong ya dijwalo

MAITLHOMO A POLANTERE KE GO TSENYA PEO LE MONONTSHA MO MMUNG KA NEPO KA FA GO KA KGONAGALANG KA TENG, E LE GO NETEFATSA TLHOGO E E SIAMENG YA KELO YA JALOPEO E E KWA GODIMO KA TSEHO E E NEPAGETSENG YA MONONTSHA O O TLHOKEGANG.

Dintlha tse di latelang di tlhoka go akanngwa:

- Sekgala gareng ga mela;
- Sekgala gareng ga ditlhakapeo mo moleng;
- Boteng, mothamo le tshelo ya monontsha;
- Boteng le tshelo ya peo; le
- Kamano gareng ga peo le mmu o o bongola.

Polantere e fatola mmu, e bo e bula mmu, e lathele peo mo lefarong, e bo e katela peo ka mmu le go kata mmu go le gonnye go netefatsa kamano ee siameng gareng ga mmu o o bongola le peo.

Go na le mefuta e e farologaneng e le mmalwa ya dipolantere fela kwa bofelong maitlhommo a mangwe fela – go na le yuniti e e bulang mmu, mokgwa wa go tshela monontsha le mokgwa wa go nopa peo le go e rothetsa ka kelo e e eletsegang.

Dintlha dingwe tsa botlhokwa go di gopola

- Monontsha ka gale o tshelwa mo mmung pele ga peo – se se netefatsa gore monontsha le peo ga di amane gonne se se ka nna le kamego e e bosula mo tlhogong.
- Ka ntlha ya lona lobaka lo, monontsha o tshelwa ka fa tlase ga peo. (Yuniti e e bulang mmu ya monontsha e telejana mme e segela mmu kwa botenye thata. Yuniti ya peo e khutshwane, e bile e fa tlhakoreng ka jalo e rothetsa peo fela gaufi le boalogodimo jwa mmu).
- Mmu mongwe o wela mo godimo ga peo morago ga tiro ya jwalo, fela go ka tswa go sa ntse go le dibaka dingwe tse di setseng magareng ga dikarolwana tsa mmu. Gore go netefale gore go na le kamano e e siameng magareng ga mmu le peo (e le go netefatsa gore peo e ka monyela, bongola le go simolola go tlhoga), go ka tlhokega go dira kgatelelo ya mohuta mongwe go kitlanya mmu. Maotwana a a dirisediwang maitlhommo a, a bidiwa maotwana a kgatelelo.

Jaaka o ipaakanyetsa go jwala dijwalo tse di latelang tsa gago – tswetswee ela tlhoko paakanyo ya polantere ya gago. Polantere e e siameng e botlhokwa thata mo ntshokunong ya dithoro e e siameng!

Go baakanya polantere ya dijalo ya mola.

Tlhabomalotsana a kgatsho ya dijwalo e e atlegileng

MALATSING ANO KGATSHO KE TIRAGALO E E MATSWAKABELE THATA E E TLHOKANG TOGAMAANO E E FELETSENG TOTA PELE LE KA NAKO YA TIREGO. SENGWE SE SE BOTLHOKWA GAPE KE PEOLEITLHO KE DIPHOLO TSA LOSO LWA MOFERO LE DITSHENEKEGI MORAGO GA KGATSHO.

Katlego ya teng e tlaa ikaega ka gore dipholo di tlaa bo di nonofile jang mo go nyeletseng mefero le disenyi mo dijwalong tsa mariga jaaka korong le mo dijwalong tsa selemo jaaka mmidi, sonobolomo le disoyabini. Fa o sweditse go reka kgotsa go dirisa didiriso tsa gago, netefatsa gore sediriso se tlametswe le go khaliboretiwa sentle ka nepagalo.

Dintlha tse dingwe tse di a tleng di tloisiwe matlho mo tirisong ya kgatsho le tsona di ka nna le seabe sa botlhokwa mo nonofong ya dikhemikale tse di dirisiwang mme di tlhalosiwa fa tlase.

Boleng jwa metsi

Boleng jwa metsi bo tshwanetse go tlatlhabiwa gangwe le gape. Jaaka e le molao ka kakaretso fa metsi a siametse go nowa, gona go raya gore a tlaa bo a le botenye jo bo amogelesegang mo kgatshong. Fa e le gore o ya go dirisa metsi a a tswang mo motsweding mogolo o o fitlhelegang bonolo, jaaka sediba se se phuntsweng se segolo kgotsa tamo mo polaseng ya gago, go tlhokega thata go romela kgotsa go tsaya dikao gore go tle go dirwe teko e e akaretsang. Dikao tse di romelwa kwa Setheong sa *Ground Water Studies* kwa Bloemfontein kgotsa di-laborating tsa teko tse dingwe mo nageng go bona tshekatsheko e e feletseng.

Dikhemikale dingwe jaaka Trifhralin ga di angwe ke metsi a a lokgobe fa di tsewa ke dikarolwana tsa mmu fa e le gore Glufosinate e tlaa nna le go ama nonofo ya dikhemikale tse di tswakilweng.

pH

Lereo pH le tswa mo lefokong la Sefora "*pouvoir Hydrogene*" le le kayang "maatla a haeterojene". pH ke selekanyo sa palo kgotsa moloiso wa "ions" tsa haeterojene mo motlhalosong. Moloiso wa haeterojene o o kwa godimo o lekana le pH e e kwa tlase jaaka 1 mme moloiso wa haeterojene o o kwa tlase o lekana le boleng jwa pH jo bo kwa godimo jaaka 14.

Metsi a a tlhwekileng a na le pH ya 7 mme metlhaoloso e mengwe e tlaolosiwa ka kamano le boleng jo. Ka jalo diesete di tlhalosiwa jaaka metlhaoloso e e nang le pH e e kwa tlase ga 7 mme dialekale le beise di na le go feta 7. Dilekanyo tsa metsi a a nowang tsa pH di tshwanetse go nna magareng ga pH ya 6,5 le 8,5.

Motseletsela wa pH o o kwa godimo wa dikhemikale tse di rileng o bontshiwa mo ditshwaokaelong. Go fetola pH go ka akaretse go tshela dithibedi tsa pH mo metsing. Mokgwa wa go bona gore go tlhokega go tshela sethibedi se se kana kang ke go tswela go tshela sethibedi mo mothamong wa metsi o o lekantsweng mo modutwaneng wa tekeletso go fitlha go fitlhelwa pH e e tlhokegang e e nepagetseng. Jaanong go ka dirwa rašio ya sithibedi se se tlhokegang gore go kgonwe go tswakanya mo tankeng e kgolo.

Tekanyo le tekeletso ya pH

Pampiri ya Litmus e e fetolang mmala go supa pH e e rileng go tshwantshwanngwa le tšhate ya mmala e e itsegeng, e ka neelana ka tshupo e e gaufinyana ya pH. Fela le gale palelo e e nepagetseng e ka bonwa ka go dirisa mmitara ya pH ya dipalo (*digital*) le eleketeroute e e nang le balobo ya galore e e bosisi mo haeterojeneng kgotsa metherialeng e mengwe. Mmitara wa nepagalo wa boleng o o nang le sebatlisisi o ka rekwa mo marikisetsong a selegae ka ±R850. Ditshenyegelo di tlaa busiwa ka bonako ka go dirisa pH ya metsi e e nepagetseng le gona go ya kwa go netefatseng nonofo ya dikhemikale tse di dirisitsweng.

Go tswakela mo tankeng

Tlwaello lefatshe ka bophara ke go nna le setoro se se abetsweng le leobo le le berekelang dikhemikale la bodilo jwa bodilo jwa konkereite, sampo le kgaolo ya botlhatswetso. Go ka solega molemo fa leobo le le ka dirwa kgakalanyana le kgaolo ya tiro e e phetheselang e kgakala le loruo. Go sireletsa go ya pele go ya pele kgaolo e e ka agelelwa ka logora. Meeledi e e tswang mo kgaolong ya botlhatswetso jwa didiriso le yona e tshwanetse ya bo e rulagantswe ka kelotlhoko gore meeledi e laolege ka pabalesego.

Motswako o o rileng o o yang go kgatshiwa mo dijwalong o tlhakanyeditswe mo tankeng e kgolo e e gogwang, go sale gale kwa leobong la tswakanyetso ya dikhemikale, le go kgwelediwa kwa masimong a a yang go kgatshiwa le go pompelwa mo sedirisong sa kgatsho. Se se tlaa sireletsa go tswakela kwa masimong.

Didiriso tsa kgatsho tsa segompieno kwa Australia di tlhametswe gore moloiso wa khemikale o pegilwe ka pabalesego mo sedirisong (*rig*). Dikhemikale tse di farologaneng di le mmalwa jaanong di ka kgatshiwa ka mela ya dinoselepedi mo "boom" ka pompelo ya tlhamalalo mo metsing a a nang le sethibedi jaaka a pompelwa ntle ka dinosele tsa "boom". Gongwe o ka akanya go reka sediriso sa kgatsho mo isagong se se ka dirisang mokgwa o wa go tshela dikhemikale mo dijwalong.

Mesola ke gore tanka e kgolo e tlhoka fela go tshola metsi a a nang le sethi-bedi a a tlatsegang bonolo le go babalesega mme le kgonego ya mathata a a tsamaelanang le go dirisa dikhemikale di le mmalwa mo motswakong wa tanka a a efogiwa.

Thulaganyo ya go tswakanya metsi le dikhemikale

Kaelo e e amogelesegang ka kakaretso ya thulaganyo e e nepagetseng ya go tswakanya tanka e bontshiwa fa tlase. Tswakanyo e e lolameng e tshwanetse go diragala morago ga kgato nngwe le nngwe.

1. Tlatsa tanka e kgolo kgotsa yunita ya kgatsho ka 60% - 80% ya metsi a a batlegang a motswako o o kgethegileng oo.
2. Tshela dibaakanyi (*conditioners*) tsa metsi le dithibelaboltha tse di tlathobetsweng pH le go berekelwa mothamo wa metsi o o nepagetseng wa motswako o o yang go tshelwa mo tlatsona ya bofelo e e tlhokegang.
3. Tlhakanya dikhemikale tse di tlang mo sebopegong sa lorole lo lo kolo-bang le go nyerologa (WP's).
4. Tlhakanya dikhemikale tse di tlang mo sebopegong sa dihorwana tse di nyereologang mo metsing (Waf's).
5. Tlhakanya dikhemikale tse di tlang mo sebopegong sa diela tse di omileng kgotsa moloiso o o bongapa (DF's).

6. Tlhakanya metsi a a tlhokegang fa e le gore o dirisa moloiso o o tlaologang (EC's).
7. Tlhakanya le moloiso e e tlaologang.
8. Tlhakanya le motlaoloswa wa metsi kgotsa moloiso ya metsi.
9. Tlhakanya atejufente nngwe efe le efe e e tlhokegang.
10. Tlatsa tanka go fitlha mothamo wa metsi wa bofelo o o tlhokegang.

Jaaka go bonala, go tlhokega togamaano e e feletseng nngwe. Se se tshwanetse go dirwa le mogakolodi wa gago wa sekhemikale gore fa phetogo nngwe mo thulaganyong e e fa godimo e tla e latelwe fa go tlhokega, ka tswakanyo e e atlanegisitsweng e e rileng ya dikhemikale.

Fela fa masimo a setse a kgatshitswe netefatsa gore o lepa dinonofo tsa dikhemikale mo mathateng mo meferong kgotsa ditshenekegi tse di kobilweng. Molemi o ka tsiboga go sale gale fa nonofo e ka bonala e le kwa tlase. Diphoso dife le dife tse di dirilweng e ka nna mo dikatlanegisong tsa tshimologo, mothamo wa motswako kgotsa tshelo ya sekgatshi di ka baakanngwa pele go kgatshiwa polase yotlhe. Metswako ya sekgatshi e e latelang jaanong e ka nyalanngwa ka tshwanelo go bona diphoso tse di tletseng.

KGANNYANA E ROMETSWE KE MOLEMIRUI YO O ROTSENG TIRO

Go tsamaisa lenaneotsamaiso la ntshokuno le le atlegileng

GO GATELETSWE GORE GO TSWELELA GO TSELA MO TEMOTHUONG GO BOTLHOKWA MO KGWEBONG TSA TEMOTHUO GO TSHEGETSA DIPOELO TSE DI ITSHEGELEDITSENG MO PAKENG E TELELE. SE SE KA FITLHELELWA FA TSAMAISO YA KGWEBO E TSWELETSE GO TOKAFALA KA NTLHA YA DIKGWETLHO TSA SEMATLOLE TSE DI BUISANETSWENG PEJANA FALE. GAKOLOGELWA GORE TSAMAISO E AKARETSA GO LOGA LEANO, GO RULAGANYA, GO DIRAGATSA LE GO LAOLA.

Jaanong jaana re buisanela tokafatso ya tsamaiso ya ntshokuno mo polaseng. Mo kgannyaneng e e fetileng dipotso – Go ntshiwa eng? Go ntshiwa go le kana kang? le Go ntshiwa jang? Di buisanetswe. O setse o sweditse gore o ya go ntshang? Potso jaanong ke gore ke ka tokafatso jang tsamaiso ya dikgweba tsa me?

Nngwe ya dikgato tsa motheo le tiragatso go ka di tsaya go tokafatso tsamaiso ya kgweba ke go tlamela kgweba nngwe le nngwe e o nang nayo Lenaneotsamaiso la Ntshokuno.

Lenaneotsamaiso la Ntshokuno ke eng?

Lenaneotsamaiso la Ntshokuno ke tlhaloso e e kwadilweng ya kgato nngwe le nngwe ya tirego ya ntshokuno ya kgweba e e rileng. E tlhalosa ka botlalo potso e e reng "Go ntshiwa jang" Sebopego se se kwadilweng se ka nna sa sebopego sa lenaneo (*table*) kgotsa ka tsela efe e o e batlang.

O ka tlhama jang Lenaneotsamaiso la Ntshokuno?

Sa ntlhanthla o tlhoka go kokoanya tshedimosetso ya setegeniki yotlhe go tswa motsweding ofe fela o o nang nao. Fa o ka bona metswedi e mentsi go ka nna botoka. Buisana le kgweba ya temothuo ya gago, ditlamo tsa dipeo, inthanete, balemisi, dingaka tsa dipholologo, baagisani, motataisi le tse dingwe, mme o kopanye tshedimosetso yotlhe mmogo le kitso le maitemogelo a gago.

Swetsa gore ke ditiro dife tse di amegang mo mabakeng a gago mme o di kwale. Go botlhokwa thata gore o tlhame lenaneo le le akaretsang ka fa go ka kgonegang le le nepagetseng setegeniki ka fa go kgonegang. Go ka go tswela molemo go tsaya matsapa. Fela ela tlhoko gore o tsaya nako mme maiteko a ntlha ga a ne a atlega, 100%. Fela le gale fa o setse o a dirile, a gona. Jaanong ke kgato e e bonolo go tšheka mananeo a gago ka botlalo ngwaga le ngwaga le go a boeletsa fa go tlhokega go tsenyeletsa tshedimosetso e ntšhwa le/kgotsa ditlhabololo tse dintšhwa.

Ela tlhoko go tlhama mananeo a tsamaiso a dikgweba tse di kitlaneng thata jaaka jwalomero go ka nosetso, ntshokuno ya ditšhese, bogamelo, thuokolobe, thuokoko, di ka tswa di le bokete go feta. Jaaka go tlhomame gore go na le ditiro tsa letsatsi le letsatsi, le/kgotsa beke le beke, le/kgotsa kgwedi le kgwedi mananeo a a lotagane go feta. Di-jwalo tsa pakatelelele jaaka temomaungo le lotlhakasukiri le tsona di na le mananeo a akaretsang dingwaga di le mmalwa.

**A o tota o batla go tokafatso tsamaiso ya ntshokuno ya gago?
Rulaganya lenaneotsamaiso la ntshokuno le le nepagetseng
sethekeniki l e le feleletseng/akaretsang, ka kgweba nngwe le
nngwe e o nang nayo mme o le diragatse.**

PULA IMVULA

**Kgatišo ye e tšweletšwa ka
thušo ya Maize Trust.**

GRAIN SA

PO Box 88, Bothaville, 9660
▶ (056) 515-2145 ◀
www.grainsa.co.za

MOLAODI WA LENANEO

Jane McPherson

▶ 082 854 7171 ◀

SETSEBITSEBI: THUTO LE TLHABOLLO

Willie Kotzé

▶ 082 535 5250 ◀

SETSEBITSEBI: DITIRELO TŠA NAGA

Danie van den Berg

▶ 071 675 5497 ◀

PHATLALATŠO: PULA-IMVULA

Debbie Boshoff

▶ (056) 515-0947 ◀

BALAODIPROFENSE

Daan Bosman

Mpumalanga (Bronkhorstspuit)
▶ 082 579 1124 ◀

Johan Kriel

Free State (Ladybrand)
▶ 079 497 4294 ◀

Tonie Loots

North West (Zeerust)
▶ 083 702 1265 ◀

Jerry Mthomboti

Mpumalanga (Nelspruit)
▶ 084 604 0549 ◀

Lawrence Luthango

Eastern Cape (Mthatha)
▶ 083 389 7308 ◀

Jurie Mentz

KwaZulu-Natal and Mpumalanga
▶ 082 354 5749 ◀

Ian Househam

Eastern Cape (Kokstad)
▶ 078 791 1004 ◀

Naas Gouws

Mpumalanga (Belfast)
▶ 072 726 7219 ◀

DESIGN, LAYOUT AND PRINTING

Infoworks

▶ (018) 468-2716 ◀
www.infoworks.biz

PULA IMVULA E HWETŠAGALA KA MALEME A A LATELAGO:

Sesotho sa Leboa,

Seisemane, Seafrikanse, Setswana,
Sesotho, Sezulu, Sethosa.

Nepo ya rena ke go tšweletša kgatišo ya
maemo a godimo. Ditshwayatshwayo dife kapa
dife tše di ka bago gona mabapi le dikagare
goba peakanyo ya yona, di ka romelwa go
Jane McPherson.

Go tsamaisa lenaneotsamaiso la ntshokuno le le atlegileng

Mesola ya Mananeotsamaiso a Ntshokuno

Go ya ka tsamaiso, go tlhama lenaneo o tlhokomela kgato ya
togamaano ka go phuthologa – gore o dira eng le kae, o se
dira jang le go dira go le kana kang.

Go dira theko ya ditsenngwateng go
nepagala thata – o itse gore o reka go le
kana kang le gona leng. O patelesega go
akanya gore o ya go dirisa metsweditusiso
efe – bathapiwa, metšhine le didiriso le tse
dingwe. Gotlhe fela ke ka go rulaganya.

Fa go tliwa mo tiragatsong o gakololwa
gore o dire eng, leng. Jaanong go mo go wena
go se dira ka nako le ka maemo.

Lenaneotsamaiso la ntshokuno gape ke
seditriswa sa gago sa taolo. A sengwe le sengwe
se dirilwe ka nako le ka maemo le gore go dirwe eng
mo isagweng ka pharologano gore go tokafale.

Kwa ntle ga lenaneo la ntshokuno le le lolameng
go santse gape go tlaa nna bokete thata go ka thala
tekanyetsokabo ya kgwebo e e lolameng. Ka jalo lena-
neo la ntshokuno ke seditriswa sa botlhokwa mo tsamai-
song ya matlole.

La bofelo, gakologelwa gore fa o tsere matsapa otlhe go
tlhama lenaneo, o se ke wa le faela golo gongwe le go sa tlohleng
o le šeba gape. Le dirise – bontsha lenaneo le golo gongwe le ka
tsela e o ka le lemogang letsatsi lengwe le lengwe – sekao jaaka
polakate mo nnothisebotong mo ofising ya gago. ;e tshwanetse go
nna segakolodi le kaedi ya gale ya gago. Ruri le molemo, ke a go
netefaletsa.

**TSHEDIMOSETSO E KOKOANTSWE GO TSWA KAEDING YA
TSAMAISO YA POLASE KA POELO KA MARIUS GREYLING**

success, n. 1 degree or measure
of succeeding; 2 favorable or
desired outcome;
also: the attainment of
wealth, favor, or eminence

Seyalemoyeng

Se fetiše mananeo a a kgahlišago ao a ahlaahlago ditaba tše
di amago batšweletši ba ba hlabologago.

Radio	Letšatši	Mohlalagisi	Nako
Radio Qwaqwa	Labone	Johan Kriel	19:00 - 20:00
Radio Mafikeng	Labone	Tonie Loots	19:30
Zululand FM	Mokibelo	Jurie Mentz	06:10
Ligwalagwala FM	Labone	Jerry Mthomboti	05:10
Umhlobo Wenene FM	Labobedi	Lawrence Luthango	04:30
Alfred Nzo FM	Mošupologo	Ian Househam	19:00 - 20:00

